

ЮЛІЯ МАКАРЭВІЧ

Ашуканае сэрца

Купальскае паданне

Макарэвіч Юлія нарадзілася 13 ліпеня 1999 года ў Мінску. Скончыла Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт, магістратуру, цяпер працуе на кафедры замежнай літаратуры. Лаўрэат конкурсу маладых літаратараў Саюзнай дзяржавы «Мост дружбы». Жыве ў Мінску.

.....

Позняй купальскай ноччу блытаюцца дарогі, зоркі мяняюць сваё становішча, а малойцы губляюць галаву ад Зазовак, што заводзяць іх у гушчар і губяць там. Некаторыя адпраўляюцца на пошукі кветкі папараці, каб выканаць свае самыя запаветныя жаданні, іншыя ж самі твораць свой лёс. Цудоўная і бясконца цёмная купальская ноч для падарожнікаў і незнаёмцаў.

Алесь прайшоў па хаце, зачапіў галавой саламянага павука, падвешанага да столі. Абярэг трывожна захістаўся, быццам спрабаваў зазваніць у саламяныя званочкі і сагнаць саламяных жа птушак, якія на ім прымасціліся. Хлопец зірнуў на падкову над дзвярыма, у думках просячы аб поспеху. Вузельчык з патрэбным скарбам быў ужо складзены каля парога, і Алесь захапіў яго з сабой.

У вячэрнім паветры пахла травой, кветкамі і цяплом вогнішчаў. Алесь да-

лучыўся да карагода, а затым да спеву традыцыйных купальскіх песень, але адчуваў, быццам бы ён тут чужы. Голас не хацеў вымаўляць знаёмыя словы.

Упушчу цябе, Купаленька,
Прыму сэрцам шчырым,
Паіць буду мёдам, півам,
Карміць буду сырам.

У галаве шумела, а вочы ніяк не маглі запрыкмеціць галоўнае. Фарбы блыталіся, змешваліся пахі, гукі зліваліся.

— Ты ж, Купаленька,
Ночка маленька,
Ды дзе ж ты была?
— За гарой была.
— Што рабіла?
— Кужалі прала, ткала, бяліла.

Алесь углядаўся ў знаёмыя твары, але ніяк не мог разгледзець сваю нарачоную. Ванда не з'явілася на вогнішча, дзе сабралася ўся моладзь, каб расказаць гісторыі аб гэтай ночы.

МАРЫЯ НАУМЧЫК

Смак салодкай гарбаты

Вершы

Наумчык Марыя нарадзілася 9 красавіка 2002 года ў Брэсце. Скончыла філалагічны факультэт Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. С. Пушкіна. Працуе настаўніцай рускай мовы і літаратуры ў сярэдняй школе № 19 г. Брэста. Піша вершы. Літаратурны дэбют у «Маладосці».

.....

Вечар

Вечар.
Мая кватэра.
Неба.
Паверх дзявяты.
Пах прасавання адзення.
Смак салодкай гарбаты.
З'едлівы промень ружовы.
Музыкі ціхай гучанне.
Я прачытала нанова
Восем радкоў пра каханне.
Сонца зайшло.
Сцямнела.
Зрэшты, я зарагатала.
Потым на столь паглядзела
І пад канец замаўчала.
У гэтай маленькай хаціне
Стала цікава і весела
Думаць аб кімсьці імклівым
З душой ва ўнісон з паэзіяй.

Калі ласка

Не маўчы, калі ласка...
Я не разумею,
У чым прычына маўчання твайго,
У чым прычына раптоўнага недаверу
Да мяне і кахання майго.

Калі ласка.
Хаця б праз адзінае слова,
Толькі дай мне канкрэтны адказ.
Невыносна чакаць без выразнай адмовы,
Невыносна без згоды спяваць.

Калі ласка.
Хоць «не», хоць «сыдзі», хоць «згубіся»,
Хоць «у чортавым пеклы гары»...
Не спрабуй са мной ветліва абысціся.
Але ўсё ж такія гавары.

Не маўчы, калі ласка...
Чакаць невыносна.
Проста дай мне канкрэтны адказ.
Калі ласка.
Адно. Непахіснае. Слова.
Твой вердыкт, што датычыцца нас.

НАВУМ ГАЛЬПЯРОВІЧ

Дзе хлопчык той?..

Сага юнацтва

Гальпяровіч Навум нарадзіўся 14 студзеня 1948 года ў Полацку. Скончыў Віцебскі педагагічны інстытут. Працаваў карэктарам, старшым літсупрацоўнікам полацкай аб'яднанай газеты «Сцяг камунізму», рэдактарам радыёвяшчання ПА «Палімір», карэспандэнтам наваполацкай газеты «Хімік», уласным карэспандэнтам Дзяржаўнага камітэта па тэлебачанні і радыёвяшчанні па Віцебскай вобласці, намеснікам галоўнага рэдактара часопіса «Вожык». З 2002 года — галоўны рэдактар, намеснік галоўнага дырэктара, затым — галоўны дырэктар дырэкцыі замежнага вяшчання Беларускага радыё (радыёстанцыя «Беларусь»), намеснік дырэктара канала «Культура» Беларускага радыё. Аўтар шматлікіх кніг вершаў і прозы, аўтарскіх радыёперадач і тэлевізійных праектаў. Узнагароджаны медалём Францыска Скарыны. Ганаровы грамадзянін Полацка і Наваполацка. Заслужаны дзеяч культуры Рэспублікі Беларусь.

.....

Дзе хлопчык той?
Вазьмі мяне, вазьмі
У сіні ранак і ружовы вечар.
Свае далоні пакладзі на плечы,
Пра нашу маладосць пагамані.
(З даўняга верша)

Гэтая аповесць-ўспамін з'яўляецца своеасаблівым працягам ранейшых твораў «Горад» і «Чырвоны мост».

У ёй — расповед пра маю полацкую маладосць, пра родны горад, першыя сяброўствы і каханне, гэта працяг падарожжа ў юнацтва, рэпартаж пра свет веры і натхнення, радасці і хвалявання, страт і знаходак, расчаравання і надзей... Гэта радкі з маіх ранейшых вершаў, якія пісаліся ўсім уласным жыццём.

Я вучань...

— Ты быў грузчыкам? — аднойчы пры размове яхідна спытаў адзін з сяброў па пяры. — Нешта слаба верыцца.

Верыцца ці не верыцца, але гэта чыстая праўда. Нават сын часам пакеплівае, маўляў, колькі ты там працаваў тым грузчыкам, а ўсюды згадваеш пра гэта.

Згадваю, бо менавіта там, у бракавы-мяральным цэху Полацкага завода шкло-валакна, атрымаў першыя прафесійныя і жыццёвыя ўрокі.

Так атрымалася, што, вярнуўшыся ў Полацк з Мінска студэнтам-завочнікам журфака, два месяцы ў родным горадзе не мог знайсці работу.

Таму, калі ў час чарговага візіту ў аддзел кадрў буйнейшага ў горадзе прадпрыемства пачуў ад яго начальніка не чарговую

адмову, а словы, што ёсць толькі вакансія транспарціроўшчыка ў бракавымяральных цэх, выдыхнуў з аблягчэннем: «Згодзен!»

Сівы, сталага веку мужчына змераў мяне недаверлівым позіркам, уздыхнуў і даў лісток па ўліку кадраў. Такі ж позірк быў і ў жанчын з аддзела, якія афармлялі дакументы. Бо за прыгожым словам «транспарціроўшчык» хавалася звычайная праца грузчыка, а маленькі худзенькі хлапчук з пышнай капной кучаравых валасоў ніяк не стасоўваўся ў іх уяўленні з суровай мужчынскай работай.

У кожнай змене ў цэху дзве жанчыны-бракоўшчыцы правяралі на якасць гатовае шкловалакно і павінны былі працаваць трое грузчыкаў. У іх задачу ўваходзіла перавезці з ткацкага цэха на разбракоўку гатовыя рулоны тканіны, заправіць іх у спецыяльныя машыны, дзе бракоўшчыцы ўбіралі розныя непатрэбныя фарсінкі, а потым адобраныя імі рулоны адправіць на склад гатовай прадукцыі.

У нашай змене разам са мной працавалі рыжавалосы высокі Міша, які толькі што вярнуўся з войска, і каранасты, выглядам на гадоў пяцьдзесят Васіль Іванавіч.

З ткацкага цэха цялежку з рулонамі трэба было спускаць на ліфце і везці праз увесь заводскі двор у нашу «бракоўку».

Толькі заправіш машыны новымі рулонамі, а ўжо чакаюць на адпраўку гатовыя... І так шэсць гадзін: праца на прадпрыемстве лічылася са шкоднымі ўмовамі, таму і рабочы час складаў не восем, а шэсць гадзін.

Першы тыдзень я прыходзіў са змены і літаральна валіўся на койку: рукі-ногі былі як драўляныя, спіна ныла, цяжка было нават паварушыцца.

Але праз тыдзень усё прайшло, і ў цэле нават з'явілася адчуванне лёгкасці і бадзёрасці.

Жанчын у змене было даволі многа. Праца ў іх, у адрозненне, скажам, ад працы ткачыхі ці круцільшчыцы, лічылася больш лёгкай, «блатной». Былі ў цэху і маладыя дзяўчаты пасля прафтэхвучылішча, і салідныя кабеты. Адна з іх была мая суседка, жонка дырэктара нашага прыгараднага

саўгаса Міхаіла Іванавіча, урач па адукацыі, якая доўгі час да гэтага была хатняй гаспадыняй, але спатрэбілася зарабляць стаж для пенсіі.

З ёй, дзякуй богу, мы былі ў розных зменах.

Чаму дзякуй богу? Таму што на транспарціроўшчыкаў у змене жанчыны глядзелі калі не з пагардай, то як на нейкіх робатаў. Маладыя дзяўчаты, не зважаючы на тое, што я завіхаюся ля іх машын, маглі дзяліцца між сабой самымі інтымнымі падрабязнасцямі сваіх спатканняў з хлопцамі.

І я не хацеў, каб яна гэта бачыла, бо я сябраваў з яе сынамі Воўкай і Лёшкам, і ўвогуле мы часта збіраліся ў іх кватэрах сем'ямі. А Анатольеўна гатавала тады для нас вельмі смачны торт «Напалеон».

Але самым вялікім начальнікам была для нас нарміроўшчыца. Яна зычным салдацкім голасам, нярэдка з сакавітымі мацюкамі, аддавала каманды, каментавала кожны наш крок.

З таго часу я зразумеў, што для чалавека на нізкай сацыяльнай ступені галоўным камандзірам можа быць чалавек, які выб'ўся крыху вышэй.

Затое начальнік змены Зоя Ігнатаўна была мілейшай жанчынай і асабліва цёпла ставілася да самага маладога — мяне.

Неяк аднойчы я атрымаў ад рэдакцыі наваполацкай газеты «Хімік» запрашэнне на пасяджэнне літаб'яднання «Крыніцы» за подпісам намесніка рэдактара Алеся Шпыркова. Для мяне гэта быў каштоўнейшы дакумент, але паколькі пачатак пасяджэння быў запланаваны на васьмнаццаць гадзін, то я засумаваў: у гэты дзень павінен быў выходзіць на змену менавіта з васьмнаццаці.

Што рабіць? Па-першае, вельмі хацелася патрапіць на літаб'яднанне, тым больш што вагі яму прыдавала персанальнае запрашэнне. Па-другое, разумеў, што на гэта трэба мець дазвол начальства, бо інакш за прахадную не пусцяць.

Начальнікам цэха працаваў бацька маёй аднакласніцы Аляксандр Данілавіч.

У мяне ёсць крылы

Злата Клачок

Месяцоваю
хадой
блукаю,
Завіткамі
вечнасці
іду.
Пасярэдзіне —
спляценне
адшукаю
Сонцу
адзінокаму
майму.

І няхай
яно
асвеціць
шлях —
Знічцы,
што
знікае
без
любві...
Затрымаю
у сваіх
далонях
Неба
край,
што
мкнецца
да зямлі.

Ты і я —
асобы адзіночнага ліку.
Мы толькі тады
робімся множным,
калі хтосьці
за спінаю кажа:
«ТЫІЯ».

У мяне ёсць крылы

У мяне ёсць крылы!
Я хачу дакрануцца...
Да цябе.
Не, не да фізічнага цябе.
Я хачу бачыць твой унутраны свет.
Ці сапраўды там светла?..

Цёмна.
Ледзь прабіваецца сонечны прамень,
які, дарэчы, асвятляе мне шлях.
Расхінаю ўсе зараслі,
якімі параслі твае вантробы.
Грэю тваё зледзянелае сэрца...

Ай, балюча!
Нешта вострае
паласнула мяне...
Гэта лязо тваёй душы
параніла мае крылы,
пакінула шнары.

Але крывавы бруд
маіх пакалечаных крылаў
запэчкаў твае...
Белыя.
Рыкашэт!
Ты таксама ўжо не анёл.

Клачок Злата нарадзілася 13 снежня 2002 года ў гарадскім пасёлку Ушацы Віцебскай вобласці. Студэнтка 4 курса лячэбнага факультэта Віцебскага дзяржаўнага ордэна Дружбы народаў медыцынскага ўніверсітэта. Піша вершы. Творы публікаваліся ў рэспубліканскім перыядычным друку.

ЛЮДМІЛА ЛАЗУТА

Пяшчота

Эсэ

Лазута Людміла нарадзілася 27 чэрвеня 1954 года ў вёсцы Едначы Слонімскага раёна Гродзенскай вобласці. Скончыла Мінскі дзяржаўны медыцынскі інстытут. Працавала ўрачом-педыятрам у Гродзенскай вобласці і ў Гродне, дваццаць гадоў займала пасаду галоўнага ўрача дзіцячай паліклінікі. Творы публікаваліся ў рэспубліканскім перыядычным друку, зборніку да 100-годдзя Савецкай арміі. Аўтар кніг «Імгненні» і «Вузкімі сцежкамі». Працуе ў Беларускай дзяржаўнай медыцынскай універсітэце. Жыве ў Мінску.

.....

Жанчына расплюшчыла вочы, паглядзела ў бок акна. Цёмна. «Трэба заснуць, бо заўтра напружаны дзень», — падумала яна, павярнуўшыся да сцяны. Але сон не браў яе ў палон. Чаму? З чаго? Якая ў тым нагода? Штосьці незвычайнае хвалявала яе сэрца, патрабавала перабіраць усе падзеі мінулага дня, каб знайсці прычыну бяссонніцы. Так нічога не адкапаўшы ў падзеях мінулых дзён, яна, стомленая ад душэўнай перанаянны, заснула толькі на світанні.

Нягледзячы на гэта, прачнулася пазвычайнаму лёгка. Снедаць чамусьці не вельмі хацелася, з задавальненнем выпіла толькі гарбату. Працы, як заўсёды, было многа. Жанчына вярталася дамоў, калі ўжо пачынала цямнець. Сядзячы ля акна ў аўтобусе, яна з прыемнасцю назірала за прыкметамі вяснянскага горада і думала, што хутка адчуе асалоду цёплых брэй душа і ўтульнасць ложка. Так прыемна засы-

наць, напрацаваўшыся, асабліва калі зможаш выканаць усё, што планавалася. Некаторы час думкі яшчэ вяртаюцца да падзей дня, усплываюць нанова часткі размоў, выразы твараў людзей, як быццам перад сном наша свядомасць пачынае падрыхтоўку для наступнага дня: штосьці праплыло і знікла зусім, як і не было, а штосьці дадалася ў бясконцы ланцужок памяці, каб застацца там назаўсёды...

Ноччу зноў тое самае: нейкі нясмелы віхорчык неспакою падштурхнуў жанчыну прачнуцца. На дварэ панавала ноч, і тое незнаёмае пачуццё хвалявання зварушыла думкі, прымусіла шукаць крыніцу неспакою. «Усё ж добра, нічога не здарылася, спі», — загадала яна сабе. Паслухалася, заснула...

Звычайная раніца. На снеданне гарбата, бо сыр меў нейкі непрыемны пах. Два прыпынкі вырашыла прайсці пешшу. Працавалася добра, прыгоды ночы ніяк не паўплывалі на бадзёрасць настрою.

КСЕНІЯ ЗАРЭЦКАЯ

Год

Антыаўтабіяграфічнае эсэ

Зарэцкая Ксенія нарадзілася 10 лютага 2002 года ў горадзе Кобрыне Брэсцкай вобласці. Скончыла факультэт журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Першая публікацыя адбылася ў 13 гадоў у часопісе «Волшебный». З літаратурнай прозай друкавалася ў раённай газеце «Кобрынскі веснік» і альманаху «аБДУмана». Публіцыстычныя і крытычныя артыкулы публікаваліся на старонках часопісаў «Маладосць», «На экранах» і «Бярозка», газет «Культура», «ЛіМ», «Переходный возраст». Працуе рэдактарам. Жыве ў Мінску.

.....

Усе персанажы выдуманая,
усе супадзенні выпадковыя.

Дзе плачуць дзяўчынкі?

Размеркаванне — гэта страх і надзея кожнага беларускага студэнта. На журфаку ўсё набывае нейкія зусім катастрофічныя маштабы і нас, яшчэ «зялёных» першакурснікаў, палохалі тым, што мы адправімся ў Хойнікі і замест заробку будзем атрымліваць «чарнобыльскія ёгурты». Не тое каб Хойнікі — дрэнны горад. Упэўнена, што гэта не так. Але пасля Мінска, з яго бясконцай весялосцю, схаванай на тэатральных сцэнах, у выставачных залах і кутках хіп-старскіх бараў, не хацелася адпраўляцца так далёка ад дома, сяброў і жыцця, якое хай і не нагадвала галівудскі фільм, але становілася падобным на беларускую драмэдзі.

Калі я паступала на журфак, то ўяўляла сябе кімсьці накшталт Эн Хэтэўэй у «Д'ябал носіць Prada». Не ведаю, адкуль узяліся такія чаканні, але яны жылі ўва мне і ў палове дзяўчынак факультэта. Ужо да канца першага курса стала зразумела, што да нашай рэальнасці ні Эн Хэтэўэй, ні Мэрыл Стрып не маюць ніякага дачынення. Як і модныя паказы, кава па раніцах і высокія абцасы. Ды і я, чалавек, які модай захапляецца хіба што ва ўласным эклектычным разуменні, нарэшце прызналася самой сабе, што куды больш мяне цікавіць культура. І тады пачаліся пошукі.

Увесь шлях можна апісаць у трох словах: слёзы, слёзы і, ох, пачакайце, зноў слёзы. У рэшце рэшт я вырашыла, што магу фіктыўна выйсці замуж, абы не адпраўляцца ў які-небудзь маленькі горад, дзе мне давядзецца пісаць пра пасевы і дні горада як пра важныя культурныя падзеі года. Нічога не маю супраць пасеваў, проста, калі душа патрабуе тэатра і тонкіх

чалавечых пачуццяў, а рэдакцыя — справядачы аб смяротнасці з рэгіянальнага ЗАГСа, становіцца зусім невыносна жыць. І я плакала, скардзілася на жыццё падушцы і пісала ўсюды, дзе магла. Толькі ні адно месца не было маім. І фіктыўны муж усё ніяк не знаходзіўся.

Яшчэ ў школе я зразумела адну рэч. Не ведаю, яна больш пра мяне ці пра навакольную рэчаіснасць, але я ацэньваю месца, у якім знаходжуся, па прыбіральнях. А дакладней, па тым, колькі часу там праводжу. У школе я плакала ва ўсіх. Яшчэ ў сёмым класе, калі знервавалася з-за ацэнкі і ўпала ў жудасна непрыгожую і амаль трагічную істэрыку, аднакласнік заўважыў: «Хоча, каб яе пашкадавалі». Гэта стала пераломным момантам. Я перастала плакаць на людзях, бо ад незнаёмцаў ніякага жалю не хацелася, і пачала хавацца.

Я бегла ў прыбіральні падчас урока, калі настаўніца была занадта строгая. На перапынках, калі хтосьці няўдала пажартаваў. Пасля заняткаў, калі мне трэба было адпачыць ад бясконцага імкнення да поспеху. Перад заняткамі, каб забыцца пра спрэчку, якая адбылася дома. Я ведала кожную прыбіральню на ўсіх трох паверхах нашай восьмай школы. Бо плакала ў кожнай кабінцы.

Паступленне ва ўніверсітэт нічога не змяніла. І пакуль астатнія студэнткі парылі вэйпы і паспяхова спісвалі дамашку, я выпіралла слёзы і соплі насоўкамі. Таму што занадта адчувальная. Таму што не хачу, каб мяне шкадавалі.

Усе працы, на якіх мне давялося працаваць да размеркавання, таксама бачылі мае слёзы. Гэта зусім нявесела, калі большую частку дня чакаеш моманту, каб пайсці і выплакаць увесь свой боль.

За год працы ў М. я плакала ў прыбіральні разоў пяць. Рэкорд, прычым стаючы.

Упершыню я прыйшла ў выдавецтва М. летам пасля трэцяга курса. Памятаю, што на мне была чырвоная сукенка ў кветчкі. Памятаю, якімі надзеямі была перапоўненая. Але першы працоўны дзень выпаў ужо ў студзені наступнага года. І я выйшла з дванаццаціпавярховага змрачнава-

тага будынка з поўным адчуваннем таго, што знайшла сваё месца. У першыя некалькі тыдняў працы я нават не ведала, дзе знаходзіцца прыбіральня. Разумеецца ўзровень?

Можа здацца блюзерскім разважаць пра такое значнае месца з пункту гледжання 20-гадовай дзяўчынкі, якая толькі скончыла ўнівер, не вельмі складна гаварыла па-беларуску і саромелася ўласнага ценю. Але я хачу казаць не пра значнае, а пра сябе і пра тое, якой стала дзякуючы М. і людзям, якія тут працуюць. Як вырасла за гэты час. Хачу расказаць пра свой першы год размеркавання.

Нясу новую плётку

Памятаю першы тэкст, які прачытала. Гэта было гістарычнае апавяданне сучаснай вядомай пісьменніцы, і я ніяк не магла зразумець: як жа мне адхіліцца ад цікавай гісторыі і стаць рэдактаркай? Як мне звяртаць увагу на стыль, пунктуацыю, арфаграфію, калі я ўсё жыццё была чалавекам, які праглынае кніжку за пару гадзін, чытае апошні раздзел, каб пераканацца ў хэпі-эндзе, і пераскоквае праз старонкі, каб дабрацца да лёсу любімага героя? Было складана. Калі шчыра, я зусім перастала чытаць для задавальнення на некалькі месяцаў. Не магла слухаць музыку, бо там былі стылістычныя памылкі. У мяне балелі вочы ад рэкламы ў аўтобусах і метро, бо там блыталіся ў банальных пунктуацыйных хібах. Я раздражнялася на блізкіх людзей, калі яны не маглі правільна сфармуляваць сказы ў тэксце. Гэта быў перыяд адаптацыі, калі на працы была занята толькі працай.

Я прыходзіла а дзвянтай раніцы, выпівала кубак гарбаты, чытала, выпівала яшчэ адзін кубак і ішла дадому або ва ўнівер. Чатырохгадзінны працоўны дзень не дазваляе пасябраваць з калегамі. Што перашкаджае яшчэ больш, дык гэта сарамлівасць. Мне было страшна заводзіць размовы. Я баялася здацца недастаткова адукаванай, проста не вартай стала, за якім сяджу.

«Добрых выдаваці, сябе праслаўляці»

25 ліпеня 1984 года, сорак гадоў таму, перастала біцца сэрца Уладзіміра Караткевіча. На 54-м годзе жыцця. Здаецца, мог бы жыць яшчэ і сёння... Але лёс распарадзіўся інакш. Што б ні казалі, а пісьменнік пакінуў пра сябе добрую памяць і застаецца адным з самых улюбёных сярод аматараў прыгожага пісьменства.

Трывалае сяброўства звязвала Караткевіча з часопісам «Маладосць», з калектывам яго рэдакцыі і з галоўнымі рэдактарамі. Пасля публікацый у часопісе «Полымя» ў 1955—1956 гг. у першым нумары «Маладосці» за 1957 г. з'яўляюцца вершы «Бацькаўшчына», «Ялінка», «Рута ў халоднай расе», у чацвёртым нумары — верш «Вясна». У далейшым цягам 28 гадоў вершы, аповесці, эсэ Караткевіча рэгулярна друкаваліся ў часопісе (не было публікацый толькі ў нумарах шасці гадоў).

Дастаткова назваць такія значныя творы У. Караткевіча, як паэма «Чазенія», аповесці «Лісце каштанаў» і «Зброя». А ў 1979 і 1980 гадах у «Маладосці» друкаваўся апошні раман пісьменніка — «Чорны замак Альшанскі» (наклад часопіса ў той час быў 17 тысяч асобнікаў!). І апошні значны твор — трагедыя «Маці ўрагану» — пачаў свет у часопісе пасля смерці пісьменніка, у 1985 годзе.

Шматлікія папрокі на адрас як рэдакцыі, так і пісьменніка прагучалі пасля публікацыі эсэ «Званы ў прадоннях азёр» (1969, № 12). Тагачасны галоўны рэдактар Алесь Асіпенка ва ўспамінах «Святло блізкай зоркі» прызнаваўся: «Я разумеў яго (Караткевіча. — П. Ж.): кожнае слова ў нарысе — праўда, набраклая гневам супраць тых, каму абыхаваў гісторыя народа,

хто не даражыць ягонымі набыткамі». Але потым давялося выслухоўваць на нарадах ідэалагічных работнікаў закіды ў скажэнні праўды пра савецкае Палессе. «Сама рэчаіснасць расставіла акцэнт: аўтар стаў славытым пісьменнікам, гісторык — вучоным, рэдактар дажыў да пенсіі, а нарыс жыве, вучыць моладзь любіць свой край, сваю вялікую радзіму, шанаваць працу нашых прапрапрадзедаў», — робіць выснову А. Асіпенка.

Прапануем чытачам «Маладосці» два блокі малюнкаў У. Караткевіча.

I. Лісты-віншаванні часопісу «Маладосць»

Першы блок — тры віншавальныя лісты, дасланыя У. Караткевічам у рэдакцыю часопіса, і асобны малюнак. Датаваць іх можна 1970-мі гадамі, а адзін, са зваротам да галоўнага рэдактара, 18.04.1979 — паводле паштовага штэмпеля на капэрце. Лісты змешчаны як малюнкi ў т. 18 Збору твораў пісьменніка, тут дадаткова падаюцца і тэксты. Аркуш з малюнкам (выява жанчыны) друкуецца ўпершыню.

Лісты-віншаванні і малюнак захоўваліся ў галоўнага рэдактара часопіса «Маладосць» (1978—1982) Васіля Зуёнка і былі дасланы Анатолю Вераб'ю, даследчыку творчасці У. Караткевіча. Гэтыя артэфакты ў чэрвені перададзены аўтарам матэрыялу ў аддзел рэдкіх кніг і рукапісаў Цэнтральнай навуковай бібліятэкі імя Якуба Коласа НАН Беларусі (там захоўваецца большасць арыгіналаў, звязаных з жыццём і творчасцю пісьменніка).

1. 3 Калядамі і Новым годам

На нова лета
Хай родзіцца жыта.
Шчодры вечар!
Багаты вечар!
Хай прыходзе ў хату
Ўраджай багаты.
Шчодры вечар!
Багаты вечар!
Кніжны і ўхвальны,
Дуж-жа геніяльны.
Шчодры вечар!
Жадаем табе,
Слаўны гаспадару.
Шчодры вечар!
Добрых выдаваці,
Сябе праслаўляці.
Шчодры вечар!
Каб не далі ў косці
Нашай «Маладосці».
Шчодры вечар!
Багаты вечар!
Рэдакцыя, га, рэдакцыя,
Ўзлезь на баляску,
Дастань каўбаску.
Шчодры вечар!
Ўзлезь на драбінку,
Дастань саланінку.
Шчодры вечар!
Багаты вечар!

Шаноўны Анатоле!
Звярні асабліва ўвагу на тэму, якую сьвятача
Калядзінскі. Бо сябрам і другам прабылі пуб-
лікацыя, дзе шэсьці падобнае падпісана за верні
Рэдакцыя Бякава (Здаецца, у «Літ. Беларусь»).

Рэдакцыя

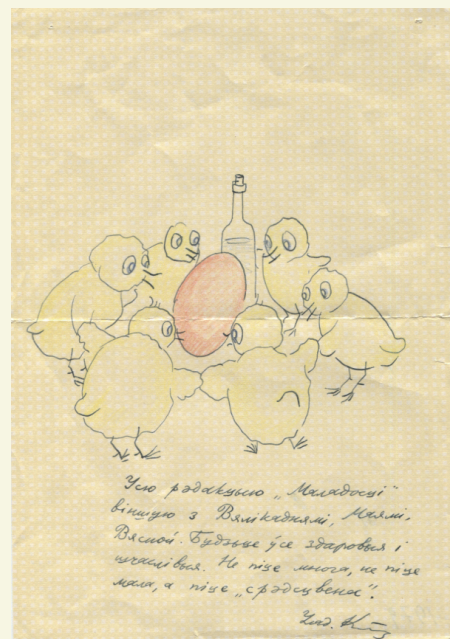

Малюнак 1

2. 3 Вялікаднем і майскімі святамі

Усю рэдакцыю «Маладосці» віншую з
Вялікаднемі, Маямі, Вясной. Будзьце ўсе
здоровыя і шчаслівыя. Не піце многа, не
піце мала, а піце «срэдсвена».

У. Караткевіч

Малюнак 2